

16 februarie 1933. 88 de ani de la greva de la Atelierele Grivița

16 februarie 2021

Mărți 16 februarie se împlinesc 88 de ani de la greva de la Atelierele Grivița din București. Provocări ale Siguranței – „Securitatea” de atunci, gaz peste foc pus de câțiva așa-ziși militanți comuniști, corupția și dezinteresul Guvernului, toate suprapuse pe peisajul crizei economice din 1933 au cauzat ceea ce istoria a consemnat în România drept una dintre cele mai sângeroase reprimări ale unor proteste democratice.

Atelierele Grivița sunt acum un loc pașnic. Nemulțumirile ceferiștilor rămân.

Contextul

România practic traversa prima criză economică mondială, cea din 1933. În ianuarie 1933, Guvernul PNȚ, condus de Alexandru Vaida Voevod, hotărăște reducerea salariilor bugetarilor pe o perioadă de trei luni (ianuarie, februarie, martie), după cum urmează: în Capitală și categoria I urbană, cu 10%, în categoria a II-a urbană și zona rurală, cu 12, 5%. Salariile magistraților și ale cadrelor militare rămân neatinse. O măsură de austeritate prevăzută de Planul de la Geneva, un fel de acord cu FMI de azi, pe care România îl va semna la 28 ianuarie 1933, potrivit unui articol al publicației Historia.ro.

Măsura lovește, printre alții, pe salariații de la Atelierele Grivița. Situația acestora era complicată și de o administrație pe cât de ineficientă, pe atât de coruptă. Dezastrul administrării Atelierele este relatat de Gheorghe G. Mironescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de Interne, în Raportul despre evenimentele de la Grivița din Adunarea Deputaților din 16 februarie 1933: „Acele ateliere au avut nefericirea de a fi fost în trecut nu numai rău administrate, dar și incorect administrate.”

În februarie 1933 un jurnalist al „Universul”, avertizează că infecția se întinde dincolo de zidurile Griviței: „Dar racila dată în vileag de d. ministru de Interne nu trebuie circumscrisă numai la administrația atelierelor, ea trebuie extinsă și la toată conducerea căilor ferate, culminând cu lefurile provocatoare ale Vidrighinului legendar, cu faimoasele contracte –

panamale de furnituri și reparațiuni, cu milioanele – distribuite membrilor din consiliile de administrație și de direcție, ca diurne și tantieme, dintr-un Buget permanent deficitar”.

Inițial, angajații proestatari par a ajunge la o înțelegere cu Guvernul. La începutul lunii februarie înțelegerea este ruptă, iar armata intervine în forță.

„În noaptea de 10 spre 11 februarie se operează arestări și percheziții masive în rândurile participanților la grevă. Cartierul Grivița e în fierbere. O delegație a muncitorilor se prezintă la guvern, cerând eliberarea celor arestați. E refuzată cu brutalitate. Mai mult, în noaptea de 14 spre 15 februarie au loc noi arestări, operate în rândurile delegaților care au negociat cu guvernul în 2 februarie. Atelierele explodează de mânie. Primul schimb din dimineața lui 15 februarie declară grevă cu ocuparea întreprinderii.

Armata

Direcțiunea cere intervenția armatei. Din acel moment, un balamuc de proporții pune stăpânire pe Bucureștiul de dincolo de Podul Grant. Armata, în ținută de luptă și cu echipament de război, ocupă cartierul. Vin la fața locului: miniștri, comisari regali, agenți ai Siguranței în civil, sergenți de stradă, procurori. În jurul atelierelor sunt instalate mitraliere în poziție de tragere. Seara, elemente rămase neidentificate devastează prăvăliile de pe Calea Griviței. Sirena Atelierele sporește la maximum atmosfera de tensiune ațâțătoare”, relatează Historia.

Șeful Marelui Stat Major ordonă prin telefon colonelului care era în fața Atelierele: „Prima mitralieră să măture puțin strada. Să nu mai miște unul!” Se enervase aflând că în jurul întreprinderii se adunaseră peste 10.000 de oameni: rude, locuitori ai cartierului, femei, copii, bătrâni.

La ora 6 dimineața se dă semnalul de asalt. Precedați de salve de mitraliere, militarii atacă la baionetă. La 6.30 totul e terminat. 4 morți, 40 de răniți grav, mulți alți răniți. Numai din rândurile greviștilor. Cei 2.000 de muncitori aflați în grevă „sunt luați prizonieri”. Cu mâinile sus, între baionete, sunt purtați în chip demonstrativ pe Calea Griviței și duși la Malmaison.

Dezbateri aprinse în Parlament

La ședința din Camera Deputaților, reprezentanții altor formațiuni nu sunt dispuși să înghită gălușca pericolului care amenința „neamul nostru”. Ion. I. Mirescu, de la Partidul Social Democrat, pune punctul pe i: „La căile ferate, lucrătorii au fost supuși unui regim de batjocură, revendicările lor juste au fost întruna amânate, nemulțumirile și strigătele lor de disperare nu au fost ascultate”. Justețea revendicărilor e recunoscută până și de cei care acceptă teza conspirației comuniste. La dezbaterile proiectului de Lege privind starea de asediu, din noaptea de 3 februarie 1933, Octavian Goga, liderul Partidului

Național Creștin, după ce parcurge lauda obligatorie că el a mai semnalat disoluția autorității, ajunge să nuanțeze: „Informațiunile pe care le am îmi arată că în foarte multe puncte, și în foarte multe ramuri cererile acestor mase sunt îndreptățite. Este un prea mare dezechilibru între retribuția muncii pe seama celui sărac și obijduit și între marile câștiguri nemuncite care se pun la dispoziția elementelor exploatare.” Marea surpriză vine însă dintr-altă parte. Luând cuvântul în furtunoasa dezbatere din Adunarea Deputaților din 16 februarie 1933, Corneliu Zelea Codreanu pune la îndoială teza Complotului de la Moscova, dezvăluind cauzele revoltei de la Grivița: foamea și nedreptatea.

Dar în ce măsură evenimentele au fost provocate sau facilitate de comuniști, după cum toate cărțile de istorie din perioada comunistă au pretins? Se poate spune mai degrabă că agitatorii au fost câțiva luptători comuniști eliberați de către Siguranță din pușcării, tocmai pentru compromite și reprima mișcarea.

Siguranța și-a infiltrat în mișcările de protest agenții provocatori sub titulatura de comuniști. E ceea ce se va întâmpla, cum arată Ion I. Mirescu de la Partidul Social Democrat, în ședința Camerei, la Atelierele Grivița: „V-am semnalat pe acel Bogățoiu Panait, care este cel care a provocat, acum doi ani, conflictul, și apoi ciocnirea cu armata. A fost prins cu manifeste, prin care lucrătorii au fost scoși afară de la lucru și puși în fața armatei. Acest Bogățoiu este acel care a fost arestat ieri noapte, apoi eliberat și trimis înapoi în mijlocul lucrătorilor, unde tot timpul a agitat, iar seara împingea muncitorimea de pe acoperișurile atelierelor la luptă cu armata.” Sunt date și alte exemple. Tudor Alexandru, „care face pe comunistul printre lucrătorii de la căile ferate”, „a fost prins cu manifeste clandestine, arestat și eliberat și el înainte de prima grevă și invitat prin Siguranța generală să se prezinte la serviciu”.

Ion I. Mirescu denunță și un șiretlic mai subtil al Siguranței: eliberarea din închisori, înaintea grevei, a unor comuniști notorii pentru a le da posibilitatea să acționeze nestingheriți. Printre cei citați apar și nume de faimă în viitorul regim comunist: Constantin Doncea, Gheorghiu-Dej. Dacă ar fi să-l credem pe Ion I. Mirescu, liderul de mâine al României a fost folosit pentru a rezolva interesele dubioase ale Siguranței și ale Administrației C.F.R. A fost „trimis sau mutat confidențial la Dej”, pentru ca incidentele provocate la atelierele de acolo să poată justifica închiderea lor, apoi „a umblat în toată țara, pe la toate atelierele, cu știrea Direcției generale a C.F.R., cu știrea ei, pentru că a fost ținut prezent și nu a fost în concediu.”

Tehnica compromiterii mișcărilor de către derbedei

La fel ca și în toate mișcările post revoluționare, grupările de derbedei au ajutat la compromiterea mișcării de protest. În 17 februarie 1933, Universul scrie: „Numeroși derbedei însă, risipiți pe Calea Griviței și profitând de situația încordată, s-au dedat la acte nepermise, spărgând geamurile automobilelor și ale tramvaielor de pe linia 6”. În

intervenția sa din Parlament, dr. Nicolae Lupu are multe semne de întrebare în legătură cu acest moment:

„Aceste incidente de pe Calea Griviței au fost provocate timp de 10 ore de o bandă nu mai numeroasă decât 200 de derbedei, care nu erau muncitori la calea ferată și care au devastat toată Calea Griviței. Credeți d-voastră că, cu toată masarea de forțe armate și polițienești în jurul atelierelor, nu se dispunea la poliția Capitalei de suficienți oameni pentru ca acești 200 de derbedei să fie împiedicați ca, timp de 10 ore, să spargă geamurile la toate automobilele militare și civile? Aceasta puteți să o credeți d-voastră!”

Data de 16 februarie este propusă pentru sărbătorirea Zilei Feroviarului prin Legea Statutului Personalului Feroviar. Legea a fost prorogată pentru doi ani de către actualul Guvern.

Sursa: Club Feroviar